

Hominis uiscera ad ipsorum fabricam discenda haud inuolucris coarctantur.

Vasorum per lienis corpus series.

Lienis substantia.

Vnde lienis uenae, arteriae & nervi dicuntur.

Lienis tunica.

Ipsius nexus.

uerò in externa tantum superficie, uerum etiam intus, siue coctum siue crudum lienem secueris, hic color sese offert. Neque inuolucris hominis uiscera in aqua nonnunquam elixantur, aut saltem ut magis coalescat sanguis, in calidam submerguntur. Solum enim fluxilis adhuc sanguis in iecore, & liene, & pulmonibus etiam, quo minus apte spectari singula queant, impeditur. Potissimum autem in liene tentandum hoc duxi, quod de ipsius usu uehementer ambigerem, uenasque & arterias longe aliter quam in iecore, pulmonibus & renibus dispersas intuerer. etenim lienis substantia crasso nigroque admodum, sed solidioris spongiae, aut leuioris pumicis modo, raro concretoque sanguine constare mihi uidetur, frequentibus fibris filamentisque non insigniter ualidis duntaxat implicita. Per huius enim corpus, & si per multas uenas & arterias in se certo cognoscamus, nullam tamen quemadmodum in iecoris & pulmonum corpore, per substantiam ipsius dispersam animaduertuntur, nisi perquam rare, ex demum admodum graciles, non aliter quam si simulatque lienis sinum uasa ingrediuntur, in innumeram & ramorum sobolem diffunderentur, adeo tenuium, ut cavitatem carentes fibrae potius quam uasa nuncupandi essent. Hisceramus seu fibris undecunque implexis, faeculentis crassisque admodum sanguis obducitur, quem Erasistratus, ut opinor (quod uasis circumfundatur) quemadmodum & in iecore, appellat. Neque profecto tenuis sanguis quo lienem emittit damus, raritatis substantiae lienis sola causa esse uidetur, sed innumerum ille fibrarum (uix autem enim arteriarum dicere, et uenarum) implexus. Talis mihi lienis in sanis hominibus apparuit substantia. In quodam laborante elephantiasi, quae nondum penitus radices egerat, turgido rem maioremque lienem reperimus: in reliquis autem, sano similem. In ciue Patuino, qui annis tribus carcere detentus, tandem nigro arquato defunctus, sectioni publicae adhibitus fuit, lienem praeter caetera minus crassum latumque & exiguum omnino reperimus, & gibba eius parte adipem adnatum, in star candidissimi durissimi lapidis concretum. Substantia uisceris huic erat arida, et impenso dura. Qui Montisselis suspensus, ad publicam sectionem Patuuium aduectus fuit, adeo grandem ostendebat lienem, ut modice admodum iecoris molirederet, & anteriori iecoris parti adnatus, anteriori quoque uentriculi sedi exporrigeretur. Lienis eius substantia, sanorum uisceris substantiae penitus respondebat. Adolescens hic fuerat candidissima & glabra cute, minimeque natura melancholicus, adeo enim ob Diogenicos mores plebi gratus extiterat, ut ter laqueum euaserit. Nam primum Venetis loris caesus, Patuuium uenit, ubi dextro oculo & manu itidem dextra multatus, Montisselis iterum apprehensus (nam e carcere illic semel eruperat) extremum suae tragoediae actum egit, & mortu potissimum occasione a studiosis sectioni fuit adhibitus. Galli sacerdotis Bononiae in xenodochio aqua subtercutem mortui, lienem albidum, sed exiguum adinueni. Haec idcirco recenseo, ut huius uisceris substantia & usus (si modo de eo quem Galenus ipsi tribuit, dubitare fas sit) a studiosis sedulo indagaretur. Porro uenae, arteriaeque & nervi lienis in hunc habent modum. Minor seu sinister uenae portae truncus, inferiori membrana omenti suffultus, transuersim ad lienem tendit, posteriori primum uentriculi sedi, eiusque elatiori orificio & humiliori membranae omenti, adeoque ipsi colo, qua uentriculo exporrigitur, ramos offerens: quos ubi deprompsit, reliqua ipsius portio in duos primum ramos, deinde hi rursus in alios disseminantur, ut tandem multiplici serie per humiliorum omenti membranam medio cauae lienis sedi secundum rectam lineam illi implantentur. Porro priusquam hi rami in lienis substantiam deperdantur, ab insigniori ramo uisceris humiliora petente uena pronascitur, sinistram fundi uentriculi sedem amplectens, ab alijs uero lienem aduentibus ramis modo tres, modo etiam plures rami enascuntur, in sinistram uentriculi latum, uti saepe prius relatum est, excurrentes, nequaquam autem ad superius usque uentriculi orificium conscendentes. Quemadmodum uero lienem accedentes uenae inferiore omenti membrana suffulciuntur, sic quoque ab illis uentriculum petentes superiores membrana omenti sustinentur, cuius ut & uasorum interuentu lien uentriculo connascitur. Arteriae itidem frequenti serie lienem implicatae, ortum ab illa ducunt arteria, quae a magna arteria supra renum regionem pronata, inferiori membranae omenti innascitur, ac sinistrorsum lienem potissimum offertur, pari prorsus serie cum uenis in lienem pertinentibus. Nervus lienis a sexto neruorum cerebri paris sobole pendens, quae sinistri lateris costarum exporrigitur radicibus, & furculum humiliori membranae omenti mittit in lienis potius tunicam quam substantiam spargendum. Lien enim non minus quam iecur tenui quadam & simplici obducitur tunica, ab omenti membranis, quae lienis rectae lineae innascuntur, orta. Haec namque membranae lienis cauo inserta, in ipsius degenerant tunicam. Et quia a peritonaeo originem ducunt, earundem beneficio interuentuque peritonaeum ipsum lienem tunicam offerre merito dicimus. Sed praeter lienis ad dorsum & ad uentriculum omenti auxilio nexum, a peritonaeo qua

qua septum succingit, tenues interdum fibrae impari numero lienis gibbo adhaerent, ipsi quoque septo lienem ita colligantes. Verum ut in hominibus huiusmodi fibrae quandoque non reperiuntur, ita in canibus nunquam. Est etiam aliquando cernere, lienis gibbum exteriori reni sinistri inuolucro, quod multa abundat adipe, fibrarum quarundam medio firmari, potissimum si reni leni (ut non infrequenter fit) magna ex parte subternatur. Atque haec est lienis situs, formae, & partium enumeratio. Quam iuste uero corporis nostri architectus illa dispensauerit, singulorum edocebit usus, & functio: de qua non medicorum modo procures, uerum & philosophorum praecipui disenserunt. Erasistratus uulgi opinione (quod cursoribus lienem eximi stulte credit) persuasus, lienem frustra factum esse quodammodo attestatur, dum ait, Naturam timentem necubi artis suae obliuisceretur, quum secui uix dum cocepto iecur in dextris conformaret, in sinistro quoque latere aliquid molitam esse, & consistentem in eo splenem iecori opposuisse: perinde ac si ipsa uentriculo paululum in sinistram producto, creationem superuacuum uitare non ualuisse. Aristoteles communem usum, quem omnibus tribuit uisceribus, lienem quoque primum ascribit, uidelicet quo uenae, utpote pensiles, sustineri, & copia uiscerum stabiliri ad corpus possint: Quasi enim (inquit) anchorae partibus appensa, uiscera ad corpus iaciuntur. Deinde iecoris lienisque usum priuatim docens, subiungit: Iecur & lienem ad ciborum concoctionem auxiliari, & lienem uapores uagantes diuertere, & ex uentriculo attrahere, eosque posse concoquere, ut qui sanguineus sit, atque ut semel dicam, Aristoteles lienem adulterati iecoris loco recenser. Eodem modo autor libri de Respirationis usu, quem Galeno falso tribuunt, praeter alia quaedam de uenis, quae gibbo lienis inferi arbitrat, nugamenta, lienem ex uentriculo & intestinis confectum cremorem per uenas uentriculi & intestinorum assumere, ac sanguificationis organum esse contendit. Huius sententiae nonnulli etiam medicorum subscribunt, lienem iecore male affecto nomine iecoris sanguinem elaborare affirmantes. At qui caeteris dissectionis professoribus probabilior esse uidetur lienis usus, in hoc illum a Natura fabricatum esse docet, ut lutosi faeculentique in iecore confecti sanguinis sit receptaculum: & quem admodum tenuiori leuiorque recremento bilis uesicula reficitur, ita lienem crassiori & grauiori suscipiendo extructum esse, quod lien ad se per portae uenae truncum, multiplici sobole eum aduentem, tanquam familiare sibi allicit, exugatur: attractum autem conficiat, elaborat, ac suae nutritioni aptum reddat, sanguinem illum, & si crassus faeculentusque sit, rarum spongiosumque efficiens. Ad quod praecipue optulantur frequentes in lienem insertae arteriae, suo calore ad exactam sanguinis illius elaborationem strenue auxiliantes. Sed quod primarius praecipuusque huius actionis autor, lienis sit caro, etiam si non dicatur, manifestum esse nequitiam ambigo. Atque ita etiam omnibus concessum est, lienem non uniuersum sanguinem quem a iecore admittit, suaeque in sita ui allicit, conficere, ac in sui nutrimentum reponere: uerum quicquid nutritioni ineptum continet, suaeque substantiae adaptari nequit, in uentriculum magni cuiusdam usus gratia reuomi. Primum enim omnes affirmant, succum melancholicum a lienem in uentriculum eructari, alij quidem per uenam a lienem in uentriculum pertinentem, alij per proprium quendam meatum, atque inde a uentriculo in intestina, & hinc una cum faecibus e corpore expurgari. Porro uenam illam, aut ut alijs arridet, meatum nonnulli simpliciter in uentriculum a lienem duci scribunt: alij in sectionis locum intrepidè exprimentes, illum in superius uentriculi orificium implantari adiungunt. Par etiam in eius excrementi usu assignando, inter dissectionis procures occurrit dissensio, nam alij perquam utile & amicum uentriculi functionibus hoc esse, sicut bilem flauam inimicum & hostem perniciosissimum astruunt. sed alij quidem contenti sunt, si doceant, atram hanc bilem sua saporis qualitate, quam acerbam & acidam esse fatentur, omnes uentriculi functiones, quae in amplexu quodam consistunt, astringendo & colligendo corroborare, ac proinde in confectus a uentriculo cibum elaborat, prohibere. Alij autem huic tantum usui non acquiescentes, iam dictis utilitatibus addunt, uim uentriculi appetitricem hoc excremento adeo in citari, ut eius praecipue usus gratia uenam aut porum a lienem in superius uentriculi orificium inferi statuunt: imaginatione solum, non sectionibus ita edocti. Ego sane de hoc recremento lienis in uentriculum eructatione, & eius usu nihil affirmare audeo: neque etiam sectio ista luculenter, quae tamen citra ullam controuersiam Anatomes professores audacissime asserunt, mihi commoueat. Primum enim nullum meatum illi quo bilis in intestina repurgatur, similem esse haud ambigo: uenae autem quae sinistram uentriculi lateri implantatur, non a lienem prodeunt corpore, sed ab illis quae iam lienem inferuntur. Neque alia penitus harum uenarum per uentriculum series uisitur, quam reliquarum omnium corpus uentriculi petentium. de in nulla hic prorsus est uena, coniuge carens arteria. Postremo, si quid in uentriculum a lienem defertur, id potius uentriculi fundum petit, quam superius illius orificium. Vena namque sinistram fundi uentriculi sedem

Lienis usus ac functio.

Quid lien in uentriculum eructet, & quod meatu.

Videte id quod in figura 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.